

Nagyházi Bernadette

Lehetőségek és alternatívák

Beszámoló az I. Kárpát-medencei Nemzetközi Módszertani Konferenciáról

A felsőfokú tanítóképzés Kaposváron rendezett 50 éves jubileumi konferenciáján (2009. május 15–16.) szavakká és elhatározássá formálódott az a régen érlelődő gondolat, hogy a felsőfokú pedagógusképzésben dolgozó, kutatással is foglalkozó tanárok, valamint a gyakorló pedagógusok, illetve az őket képző intézmények számára konferencia keretében kell lehetőséget teremteni a tudományos eszmecserére, amelynek középpontjába a gyakran méltatlanul kezelt módszertant, tantárgy-pedagógiát kell állítani. Ez a régi terv vált valóra a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karán az I. Kárpát-medencei Nemzetközi Módszertani Konferencia megrendezésével. A szervezők a kezdetektől „határok nélkül” gondolkodtak, így a felhívást kiterjesztették a Kárpát-medence magyar és nem magyar anyanyelvű pedagógusközösségére is.

1. kép

A konferencia jelképe: „Az én iskolám” pályázatra készült díjnyertes gyermekrajz

Az I. Kárpát-medencei Módszertani Konferenciát 2010. október 8-án rendezték. Közel 180 hazai és határon túli előadó jelentkezett azzal a szándékkal, hogy a tanítóképzés legkülönbözőbb területeit érintve bemutassák kutatásaikat, eredményeiket, tapasztalataikat. Az esemény Szent-Györgyi Albert szavainak felidézésével kezdődött: „Az iskola feladata, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítsa bennünket a jól végzett munka örömeire és az alkotás izgalmára, hogy megtanítsa szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.” A konferencia jelentőségét és időszerűségét jelzi, hogy a fővédnökséget Pálinkás József, az MTA elnöke vállalta.

A rendezvényt prof. dr. Szávai Ferenc, a Kaposvári Egyetem rektora nyitotta meg. Emlékeztetett arra, hogy milyen fontos szerepet tölt be a módszertan a pedagógusi pályán, és örömét fejezte ki, hogy ilyen nagy számban látogattak el az érdeklődők erre a hagyományteremtő céllal létrehozott konferenciára.

2. kép

Prof. dr. Szávai Ferenc, a Kaposvári Egyetem rektora megnyitja a konferenciát

Oláh Lajosné, Kaposvár alpolgármestere is a hagyományok fontosságát emelte ki köszöntőjében. A kulturális hagyományok olyan értéket képviselnek, amelyeket be kell építeni a tantervekbe. A felsőoktatás feladata, hogy ezeket az értékeket megismertesse a pedagóguspályára készülő fiatalokkal is, akik így alkalmassá válnak arra, hogy a múlt kincseit a jövő nemzedékei felé közvetítsék.

A megyei önkormányzat képviselőjében Bátor Zsolt a tudás helyi fellegvárának nevezte a Kaposvári Egyetemet. A tudás mozgatórugója a tudásvágy, amely kutatásra készlet; a kutatás eredményekkel jár, amelyeket be is kell mutatni. A tudáshoz azonban az ismétlődő megújulási szándéokra is szükség van, így haladhat előre a tudomány. Ezt a célt szolgálja ez a módszertani konferencia is.

Dr. Kovács Zoltán, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának dékánja, megbízott oktatási rektorhelyettes házigazdaként köszöntötte a konferencia résztvevőit. Kiemelte a Pedagógiai Kar szerepvállalását a módszertan vonatkozásában: a kar módszertani központot is működtet, amelynek feladata az ilyen irányú hasznos ismeretek átadása. A köszöntéseket záró szavaival – amelyekkel utalt a vendégeket fogadó őszi időjárásra – kifejezte reményét, hogy a nap végére nemcsak meteorológiai értelemben, de szakmailag is „felszáll a köd”.

Első plenáris előadóként dr. Rádli Katalin, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Felsőoktatási Főosztályának főosztályvezető-helyettese *A tanítóképzés helye és szerepe a pedagógusképzésben* címmel a magyar és az európai oktatási rendszereket mutatta be, és körvonalazta a magyar oktatásügy előtt álló legfontosabb feladatokat. A képzési rendszer átalakításának leglényegesebb tennivalóit a közoktatásban már elvégezték; a feladat az, hogy a jövő pedagógusait is felkészítsük az oktatás szemléletének és tartalmának módosulásaira. Kiemelten fontos célnak nevezte, hogy a tanítóképzésben minőségi diplomát adjunk a jelöltek kezébe, és igyekezzünk megtartani őket a képzettségüknek megfelelő pályán. Figyelmeztetett arra, hogy ma a kutató tanítók és óvodapedagógusok számára a szakmai előrehaladás, fejlődés útja a tanárrá válással, a tanári diploma megszerzésével jár együtt. Meg kell nyitni tehát a szakmai karrier, a „tudós tanítóvá” válás lehetőségét azzal, hogy az óvodapedagógusok és a tanítók saját szakmájukban szerezhessenek tudományos fokozatot.

Ezzel a pedagógusi szakma elismerné annak a gyakorlati munkának az értékét és tudományos jelentőségét, amelyet a közoktatás alsóbb szintjein, a legfiatalabb korosztályokkal dolgozó pedagógusok végeznek. További feladatok várnak tehát a felsőfokú képzés, a pedagógusképzés területén is az oktatásügyre, ezek megvalósítására kiemelten fontos időszak a 2011-es év I. féléve, amikor Magyarország adja – Belgiummal és Spanyolországgal közösen – az Európai Unió Tanácsának elnökségét.

3. kép

Dr. Rádli Katalin, Nemzeti Erőforrás Minisztérium Felsőoktatási Főosztályának főosztályvezető-helyettese a plenáris előadáson

Dr. Lipcsei Imre, az Óvó- és Tanítóképzők Egyesületének elnöke, a Szent István Egyetem Pedagógiai Karának dékánja *Multikulturalizmus az oktató-nevelő munkában* című plenáris előadását Szent István szavaival kezdte: „az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő”. Mint látható, régóta élünk multikulturális világban, és a multikulturalitással való ismerkedést már az óvodában megkezdjük. Az óvoda és az iskola azért lesz igazán multikulturális, mert tekintettel van a különböző társadalmi rétegekből, eltérő családi helyzetből érkező, különböző családi, etnikai, vallási hátterű, eltérő képességű fiúk és lányok sajátos nevelési igényeire és közös szükségleteire is. A pedagógus feladata – akár óvodapedagógus, akár tanító vagy tanár – nem egy állandó maximum elérése, hanem az, hogy a gyerekeket tudásuk, képességeik maximumára segítsen eljutni, és ez a munka kapja meg a megérdemelt elismerést.

Prof. dr. Brezsnaynszky László, a Nyíregyházi Főiskola Pedagógusképző Karának dékánja tudománytörténeti előadást tartott *Neveléstudományi műhelykutatás a hagyományörzés és a kutató-utánpótlás jegyében* címmel, amelyben a Debreceni Egyetem pedagógiai műhelyeinek történetét és vezető, meghatározó személyiségeit mutatta be 1912 és 1970 között. Ebben a történeti keretben, konkrét életpályák felsorakoztatásával azt boncolgatta, hogy milyen hatással vannak a társadalmi-politikai változások, a „társadalmi felejtés” a kutató

gondolkodására, eszköztárára. Nagy László szavaival tette fel a kérdést: „ki viszi át”, átviszi-e valaki az időtálló értékeket „a túlsó partra”, a jövőbe?

A plenáris előadások után mutatták be a kar régi-új folyóiratát, a *Képzés és Gyakorlat* című neveléstudományi folyóiratot. A periodikum 2010 júliusa óta a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara és a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara közös gondozásában jelenik meg. Dr. Patyi Gábor, a NYME BEPK dékánhelyettese, szerkesztőbizottsági tag ismertette a megújulás folyamatát, és kifejezte azt a szándékot, hogy a jövőben a lap az egész Kárpát-medence neveléstudományhoz kötődő kutatói, pedagógusai számára kíván színvonalas publikációs térré válni. Hajdicsné dr. Varga Katalin, a folyóirat főszerkesztője mutatta be a megújulás után a konferenciára megjelent 1. számot, amely őrzi a múlt értékeit, de előremutat a jövőbeli célok felé is. Ezek között szerepel az a tudatos feladatvállalás, amelyet a folyóirat egyik állandó rovatának neve is jelez: a *Képzés és gyakorlat* című rovat célja a módszertannal kapcsolatos, elméletileg megalapozott, gyakorlatban is kipróbált eredmények közzététele, továbbítása a szélesebb érdeklődő közönség felé.

4. kép

Hajdicsné dr. Varga Katalin és dr. Patyi Gábor bemutatják a kar régi-új tudományos folyóiratát, a Képzés és Gyakorlat című neveléstudományi folyóiratot

A konferencia munkája a plenáris előadások után szekciókban folytatódott. Az öröndetesen sok jelentkező, valamint a szerteágazó, a pedagógusképzés legkülönbözőbb területeire kiterjedő témák miatt a konferencia résztvevői 18 szekcióban mutatták be eredményeiket az anyanyelv-pedagógiától a felnőttképzésig. A tanítóképzés műveltségterületeihez kötődő tantárgy-pedagógiai szekciók (anyanyelv-pedagógia, matematika-, informatika-, testnevelés- és sportpedagógia, az élő idegen nyelvek, az ember és társadalom műveltségterület pedagógiája, a természetismeret, az ének-zene, a technika tantárgy-pedagógiája) mellett önálló szekcióként szerepelt a könyvtár-pedagógia, a hitélet és a hittanárképzés, a felnőttoktatás módszertana és a mentorképzés, valamint a csecsemőgondozás módszertana és az óvodapedagógia, a hátrányos helyzetű tanulók pedagógiája, a pszichológia, illetve a gyógypedagógia és a sajátos nevelési igényűek pedagógiája is. Ez a széles paletta kiegészült még az alkalmazott didaktikai, az idegen nyelvű és a poszterszekcióval. Nem volt könnyű dolga az érdeklődőnek, amikor választani kényszerült a párhuzamosan zajló szekciók között, ám éppen ez a bőség bizonyítja, mekkora igény van a kutató és a gyakorló pedagógusok körében tudományos eredményeik közzétételeire.

Lehetetlen feladat lenne valamennyi szekcióból kiemelni a legérdekesebb előadásokat, vagy akár csak megemlíteni a felmerült kutatási témákat. A teljesség igénye nélkül készült szubjektív válogatás a sokszínűség érzékeltetését szolgálja, és csupán ízelítő a konferencia gazdag és értékes anyagából.

Az anyanyelv-pedagógia szekcióban Nemesné dr. Kis Szilvia (KE PK) és Sajtosné Csendes Gyöngyi (KE PK) egymáshoz kapcsolódó előadásukban a funkcionális illiteráció napjainkban sajnálatosan időszerű problémáival kapcsolatos többéves kutatásukat mutatták be, különös tekintettel a funkcionális illiteráció diagnosztikájának és mérésének nehézségeire és megoldandó feladataira. Idézett példák egyértelműen alátámasztják a téma fontosságát.

Lózsi Tamás (ELTE BTK) *Reklám az anyanyelvi órán* című előadásában összekapcsolta a szövegek értelmező olvasásának és feldolgozásának anyanyelvi nevelő feladatát azzal a társadalmi nevelő feladattal, hogy a reklámok gyakori célközönségét jelentő tizenéves korosztályt az anyanyelvi órán (is) felkészítsük a szövegbeli manipulatív technikák felismerésére, a tudatosabb fogyasztói viselkedésre.

Az Élő (idegen) nyelvek pedagógiája szekció változatos előadásai átfogták a nyelvtanítás és -tanulás szinte teljes életkori spektrumát a korai idegen nyelvi neveléstől (Szücs Eszter Cecília, KE PK) a tanító- és tanárképzés módszertani tapasztalataiig (Filinger Margit, KE PK). Dr. Pethő Ildikó (KE PK) a nyelvtanítás és -tanulás bármely életkorban alkalmazható különleges módszerét mutatta be, amelyben nyelv, vers és festészet kapcsolódik egységes kultúrákövetítésé. Filinger Margit (KE PK) a drámapedagógia tárgyakként szintén a versek alkalmazásának lehetőségeit ismertette a német műveltségterület hallgatóinak oktatásában.

Az Alkalmazott didaktika szekcióban Varga László (NYME) különösen élvezetes előadásában ismerhettük meg a sajátos izlandi oktatási módszereket, amelyek középpontjában a kooperatív tanulási technikák állnak. A bemutatott CLIM (kooperatív tanulás multikulturális csoportban) nem egyszerűen módszer, hanem filozófia is, amelynek alapelve, hogy a pedagógus feladata nem a tanítás, hanem a tanulás elősegítése.

A nemzetköziség jegyében ebben a szekcióban egy határon átnyúló kutatást is megismerhettünk Kőműves Zsolt (KE GTK) előadásában, aki magyarországi és erdélyi középiskolás fiatalok kreativitásfokát vizsgálta. Ez a vizsgálat minden területen, mind a verbális, mind a figurális teszteken az erdélyi fiatalok magasabb kreativitását mutatta ki, amelynek okát az előadó a magyar és a román oktatáspolitikai eltérő filozófiájában látja: a román oktatás gyakorlat-, a magyar inkább elméletorientált.

Érdekes és figyelemre méltó színtöltő volt a konferenciának a tematikusposzter-szekció. A szervezők – ismét hagyományteremtő céllal – lehetőséget kívántak nyújtani a tehetséggondozás különböző szintjein tevékenykedő tanulóknak, a tudományos diákköri munkában részt vevő diákoknak kutatásaik képekkel illusztrált bemutatására az általános iskolás korosztálytól kezdve a felsőoktatási intézmények hallgatóiig. A magyarországi iskolai tehetséggondozás mind az általános és középiskolai képzés, mind a felsőoktatás területén régi hagyományokkal rendelkezik. Mind ez ideig azonban nem volt lehetőség ezeknek a diákkutatásoknak és eredményeknek összerendezett, egységes keretbe foglalt bemutatására. A konferencia poszterszekciójában a legkisebb, 3–4. osztályos kis kutatóktól az egyetemi hallgatókig követhettük végig az elmúlt év legeredményesebb tehetséges diákjainak közreműködésével a kutatóvá és előadóvá válás érdekes, gyakran nehéz, sok munkát tükröző folyamatát. Így a konferencia e szekciója megvalósította azt a célt is, hogy terepe legyen minden előremutató gyakorlati kezdeményezésnek, pedagógusi (és diák-) teljesítmény bemutatásának is.

5. kép

A konferencia egyik különlegessége: poszterszekció a legkisebb kutatópalántákkal

A rendezvény különleges, szemet gyönyörködtető háttéréül szolgáltak a kifejezetten a konferenciához kötődve meghirdetett *Az én óvodám* és *Az én iskolám* rajzpályázat nyertes alkotásai, amelyek megjelentek a konferenciához kapcsolódó egyéb anyagokon is: a meghívót, a program- és az absztraktfüzetet, valamint a konferenciakötetet is ezek a gyermekrajzok díszítik.

6. kép

Pillanatkép a résztvevőkről

A konferencia szerteágazó, az oktatás minden részterületére figyelmet fordító tartalma, a résztvevők, az előadók és az érdeklődők magas száma utal arra, hogy az esemény elérte a kitűzött célt: valóban alapja lehet egy hosszú távú, eredményes együttműködésnek az oktatás elméleti kutatói, a pedagógusképzés résztvevői és a gyakorló pedagógusok, valamint a pedagógusképzéssel foglalkozó intézmények között. Megvalósíthatónak látszik a szervező Pedagógiai Kar célja és reménye, hogy ezt az I. Kárpát-medencei Nemzetközi Módszertani Konferenciát a következő években újabb tudományos tapasztalatcserék kövessék Kaposvárott.

Nagyházi, Bernadette: Possibilities and alternatives

Az írás szerzőjéről

Nagyházi Bernadette

Kaposvári Egyetem, Kaposvár, Magyarország

b.knagyhazi[kukac]gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6190-2700>